וּלְקַדּוּשׁ הַיּוֹם, (יג) נֵר שַׁבָּת (ז) קוֹדֶם. וְכֵן אִם אֵין יָדוֹ מַשָּׂגֶת לִקְנוֹת נֵר לְשַׁבָּת וְנֵר לַחֲנֻכָּה, נֵר שַׁבָּת קוֹדֶם (יד) מִשּׁוּם שְׁלוֹם הַבַּיִת, דְּאֵין שָׁלוֹם בַּבַּיִת בְּלֹא נֵר. (וְאִם אֵין יָדוֹ מַשָּׂגֶת לִקְנוֹת יַיִן לְקִדּוּשׁ וְלִקְנוֹת נֵר חֲנֻכָּה עֵיֵן לְקַמָּן סִימָן (תרע״ה) [תרע״ח] (מ״ב)): ד * [1]לֹא יַקְדִּים (מ) לְמַהֵר לְהַדְלִיקוֹ (טו) * בְּעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל שֶׁאָז אֵינוֹ נִכָּר שֶׁמַּדְלִיקוֹ לִכְבוֹד שַׁבָּת, * וְגַם (טז) לֹא יְאַחֵר. [ה]וְאִם רוֹצֶה לְהַדְלִיק נֵר בְּעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל (יז) וּלְקַבֵּל עָלָיו שַׁבָּת מִיָּד, רַשַּׁאי, כִּי מִינָן שֶׁמְּקַבֵּל עָלָיו שַׁבָּת מִיָּד אֵין זוֹ הַקְדָּמָה, וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה מִפְלַג הַמִּנְחָה (יח) וּלְמַעְלָה שֶׁהוּא *)שָׁעָה וּרְבִיעַ * קֹדֶם (יט) הַלַּיְלָה. הַגָּהָה: וְעֵיֵן לְקַמָּן סִימָן רס״ז (ס״ב). וְאִם הָיָה הַנֵּר דָּלוּק (כ) * מִבְּעוֹד

ז שָׁם. ח תּוֹסָפוֹת (ברכות כו. ד״ה דרב צלי) וְהָרַ״שׁ (שם ד״ה סר ו) וְהַמָּרְדְּכִי (שם סי׳ צ) מֵהָא דְּרַב צָלֵי שֶׁל שַׁבָּת בְּעֶרֶב שַׁבָּת בְּרָכוֹת כ״ז (ע״א). *) (דְּהַיְינוּ בְּשָׁעוֹת זְמַנִּיּוֹת שִׁתִּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת אֲפִלּוּ בְּיוֹם אָרֹךְ וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן רל״ג (ס״א) בְּהַגָּ״ה).

בְּאֵר הֵיטֵב

(ז) **קוֹדֶם.** וְנֵר אֶחָד סַגִּי וְכֵן בַּחֲנֻכָּה. מֵגֵן אַבְרָהָם (סק״ט): ד (מ) **לְמַהֵר.** וּמִכָּאן סָמְכוּ הַקַּדְמוֹנִים שֶׁמְּשַׁגְּרִין הַתִּינוֹקוֹת לְבָתֵּיהֶם קֹדֶם בָּרְכוּ כְּדֵי שֶׁיַּדְלִיקוּ קֹדֶם. שְׁלְטֵי גִּבּוֹרִים (על המרדכי פ״ב סי׳ ערה אות ד):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

יְתַקֵּן הַנֵּרוֹת [כְּתָבִים (שער הכוונות דרושי סדר שבת דרוש א)]: (יג) **נֵר שַׁבָּת קוֹדֶם.** וְאַף עַל גַּב דְּקִדּוּשׁ דְּאוֹרַיְיתָא, מִכָּל מָקוֹם עַל הַיַּיִן דְּרַבָּנָן דְּמִן הַתּוֹרָה יוֹצֵא בַּתְּפִלָּה וּכְמוֹ שֶׁנִּכְתֹּב בְּסִימָן רע״א (סק״ב), וְעוֹד דְּהָא יְכוֹל לְקַדֵּשׁ עַל הַפַּת: (יד) **מִשּׁוּם שְׁלוֹם הַבַּיִת.** וְאִם יֵשׁ לוֹ נֵר אֶחָד (כג) סַגִּי, וְיוֹצִיא הַמּוּתָר לְקִדּוּשׁ אוֹ לְנֵר חֲנֻכָּה, וְגַם לַחֲנֻכָּה בְּנֵר אֶחָד סַגִּי. וְאִם יֵשׁ לוֹ נֵר אֶחָד לְשַׁבָּת וְנֵר אֶחָד לַחֲנֻכָּה וְיֵשׁ לוֹ עוֹד מְעַט מְעוֹת, נִרְאֶה לִי דְּטוֹב יוֹתֵר לִקְנוֹת עוֹד נֵרוֹת לַחֲנֻכָּה לִהְיוֹת מִן הַמְהַדְּרִין וּכְמוֹ שֶׁבֵּאַרְתִּי בְּבֵאוּר הֲלָכָה. כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ט) דְּאִשָּׁה סוּמָא גַּם כֵּן יְכוֹלָה לְבָרֵךְ עַל נֵר שַׁבָּת דְּהָא נָהֱנֵית גַּם כֵּן מֵהַמְּאוֹרוֹת, וּמִיהוּ אִם יֵשׁ לָהּ בַּעַל שֶׁהוּא פַּקֵּחַ הוּא יְבָרֵךְ, וְאִם אוֹכֶלֶת בְּשֻׁלְחָן אֶחָד עִם אֲחֵרִים שֶׁבֵּרְכוּ וְהִדְלִיקוּ לֹא תְּבָרֵךְ, דְּהָא עִקַּר הַטַּעַם שֶׁכֻּלָּם מְבָרְכִין מִשּׁוּם שִׂמְחָה יְתֵרָה שֶׁיֵּשׁ עַל יְדֵי רִבּוּי הַנֵּרוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף ח׳, וְהָא לֵיכָּא שִׂמְחָה גַּבָּהּ: ד (טו) **בְּעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל.** הַיְנוּ כְּשֶׁהוּא זְמַן הַרְבֵּה קֹדֶם תּוֹסָפֶת שַׁבָּת, וּזְמַן תּוֹסָפֶת שַׁבָּת לְהַשְׁלְחָן עָרוּךְ הוּא מִעַט קֹדֶם סוֹף הַשְּׁקִיעָה וְעֵיֵן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה בעוד). וְעֵיֵן בְּסִימָן רס״א בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ״ג דְּמַסְקִינַן שָׁם דְּמִי שֶׁפּוֹרֵשׂ עַצְמוֹ מִפְּלָאכָה חֲצִי שָׁעָה אוֹ עַל כָּל פָּנִים שְׁלִישׁ שָׁעָה קֹדֶם הַשְּׁקִיעָה, אֲשֶׁרֵי לוֹ דְּהוּא יוֹצֵא בָּזֶה יְדֵי כָּל הָרְאשׁוֹנִים: (טז) **לֹא יְאַחֵר.** הַיְנוּ הֵיכָא שֶׁהוּא מַדְלִיק בְּצִמְצוּם בְּסוֹף זְמַן הַמֻּתָּר, וְהַטַּעַם מִשּׁוּם דְּשָׁמָּא בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ יְאַחֵר הַזְּמַן, וְעֵיֵן לְעֵיל בְּסִימָן רס״ב סָעִיף קָטָן י״א בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה: (יז) **וּלְקַבֵּל עָלָיו וְכוּ׳.** הַיְנוּ שֶׁיִּפְרֹשׁ עַצְמוֹ מִכָּל מְלָאכוֹת הָאָסוּרוֹת, (כג) וַאֲפִלּוּ מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁהֵם אֲסוּרִים מִדְּרַבָּנָן: (יח) **וּלְמַעְלָה.** אֲבָל קֹדֶם פֶּלֶג הַמִּנְחָה (מ) אֵין מְקַבְּלִתּוֹ קַבָּלָה אַף בְּדִיעֲבַד, וְעֵיֵן בְּסִימָן רס״א סָעִיף קָטָן כ״ה בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה: (יט) **הַלַּיְלָה.** הַיְנוּ צֵאת שִׁלְשָׁה כּוֹכָבִים, חֲצִי הַלְבוּשׁ וְהַגְרָ״א דְּפֶלֶג הַמִּנְחָה הוּא שָׁעָה וּרְבִיעַ קֹדֶם הַשְּׁקִיעָה. וּלְכַלֵּי עָלְמָא שָׁעָה וּרְבִיעַ זוֹ (כה) הִיא שָׁעָה וְמֶנֵּי דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְחַלֵּק כָּל יוֹם לִשְׁנֵים עָשָׂר חֲלָקִים לְפִי שְׁעוֹתָיו בֵּין שֶׁהוּא אָרֹךְ אוֹ קָצָר, לְהַשְׁלְחָן עָרוּךְ מִתְחַלֵּק מַעֲלוֹת הַשַּׁחַר עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים, [א]וּלְהַלְבוּשׁ וְהַגְרָ״א מִזְּרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ עַד הַשְּׁקִיעָה: (כ) **מִבְּעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל.** אֲפִלּוּ אִם הָיָה אַחַר פֶּלֶג הַמִּנְחָה, וּמֵירֵי שֶׁהָיָה דָּלוּק לְעַנְיָן אַחַר אֲבָל אִם הִדְלִיק לְצָרְךְ שַׁבָּת אַף שֶׁלֹּא קִבֵּל עָלָיו שַׁבָּת בְּהַדְלָקָתוֹ, מִכָּל מָקוֹם אֵין צָרִיךְ לְכַבּוֹתוֹ, אַף דְּלְכַתְּחִלָּה לֹא הָיָה לוֹ לְהַדְלִיק כָּל כָּךְ מִקֹּדֶם שֶׁאֵינוֹ נִכָּר שֶׁמַּדְלִיקִין לְצָרְךְ שַׁבָּת, דְּלֹא יְאַחֵר הַרְנֵי רַק לְכַתְּחִלָּה, וְאִם נִרְצָה לְהַחְמִיר לְכַבּוֹת וְלַחֲזֹר וּלְהַדְלִיק כְּדֵי שֶׁתְּהֵיֶה הַדְלָקָה בְּזִמְנָהּ וְלֹא יַעֲבֹר עַל לֹא יְקַדִּים, יָצָא שִׁכְרוֹ בְּהָפְסֵדוֹ דְּתִהְיֶה בְּרָכָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה לְבַטָּלָה. **וְכָל זֶה כְּשֶׁהָיָה הַהַדְלָקָה אַחַר פֶּלֶג הַמִּנְחָה, אֲבָל אִם הִדְלִיק קֹדֶם פֶּלֶג הַמִּנְחָה וְלֹא יָצָא שַׁבָּת מֵאוֹתוֹ הַזְּמַן אֵין הַדְלָקָתוֹ מוֹעֶלֶת כְּלוּם אַף דְּיֵשׁ לְכַבּוֹת וְלַחֲזֹר וּלְהַדְלִיק וּלְבָרֵךְ,** כְּךְ כָּתַב בְּסֵפֶר עוֹלַת שַׁבָּת (סק״ז). וְעֵיֵן בְּמַה שֶׁכָּתַבְנוּ מִקֹּדֶם (סק״ט) **אֵימָתַי הוּא זְמַן פֶּלֶג הַמִּנְחָה:**

בֵּאוּר הֲלָכָה

ד * [1]**לֹא יְקַדִּים. לְפִי מַה דְּמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסָעִיף י׳ בַּהֲגָ״ה דְּהַמִּנְהָג דְּאִשָּׁה בְּשֶׁמְּדַלֶּקֶת מִסְתַּמָּא מְקַבֶּלֶת שַׁבָּת בָּזֶה, אִם כֵּן תּוֹכֵל שִׁפְיר לְהַקְדִּים עַד זְמַן פֶּלֶג הַמִּנְחָה אִם לֹא כְּשֶׁמַּתְנִית שֶׁאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת שַׁבָּת בָּזֶה:**

* **בְּעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל.** הוּא בְּרִירָא שַׁבָּת כ״ג עַמּוּד ב׳ דְּתִנְיָא שָׁם וּכְלַבַּד שֶׁלֹּא יְקַדִּים וְשֶׁלֹּא יְאַחֵר, וְהַקְּדָמָה נִקְרָא הֵיכָא שֶׁמְּקַדִּים הַרְבֵּה קֹדֶם זְמַן הַתּוֹסָפֶת, וְאִחוּר נִקְרָא הֵיכָא שֶׁמַּדְלִיק בְּצִמְצוּם עִם זְמַן הַתּוֹסָפֶת מִשּׁוּם דְּשָׁמָּא בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ יְאַחֵר הַזְּמַן. וּזְמַן הַתּוֹסָפֶת הוּא תְּלֵי בְּאִשְׁלֵי רַבְרְבֵי דִּלְרֵעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לְעֵיל בְּסִימָן רס״א (ס״ב) הוּא מְעַט קֹדֶם סוֹף הַשְּׁקִיעָה, וּכְשֶׁמַּדְלִיק זְמַן הַרְבֵּה קֹדֶם לָזֶה הוּא בִּכְלַל לֹא יְקַדִּים [וַאֲפִלּוּ אִם הוּא בְּתוֹךְ שִׁעוּר אַרְבָּעָה מִילִין הַמְבֹאָרִין לְעֵיל (בי״ח שם ד״ה מתחילת השקיעה), וְאַף דְּמְבֹאָר לְעֵיל (שם) בְּהַמְחַבֵּר דְּיָכוֹל לְהוֹסִיף עַד הַתְחָלַת אַרְבָּעָה מִילִין, הַיְנוּ בְּשֶׁקִּבֵּל עָלָיו שַׁבָּת מֵאוֹתוֹ הַזְּמַן וְעָשָׂה אוֹתוֹ לְתוֹסֶפֶת, וְזֶהוּ מַה שֶּׁכָּתַב הַמְחַבֵּר שָׁם ׳רְצָה לַעֲשׂוֹתוֹ כָּלוּ תּוֹסֶפֶת עוֹשֶׂה׳ הַיְנוּ לְכָל עִנְיְנֵי שַׁבָּת וְלֹא לְעִנְיַן הַדְלָקָה בִּלְבַד, וּבְכָאן הַלֹּא אֵירֵי בִּלְי קַבָּלָה], **וּלְרֵעַת הָאֲחֹנִים דְּמִתְחָלַת הַשְּׁקִיעָה הוּא זְמַן בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אִם כֵּן זְמַן הַתּוֹסֶפֶת הוּא זְמַן מוּעָט קֹדֶם לָזֶה, וְכַוָּנַת הַבְּרִירָתָא דְּלֹא יְקַדִּים הוּא זְמַן הַרְבֵּה קֹדֶם לַזְּמַן הַזֶּה.** וְכָל זֶה בְּשֶׁלֹּא קִבֵּל עָלָיו שַׁבָּת בְּהַדְלָקָה דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא מִפְּלָאכָה אַחַר הַדְלָקָה, אֲבָל אִם קִבֵּל עָלָיו שַׁבָּת יוֹכֵל לְהַקְדִּים עַד פֶּלֶג הַמִּנְחָה:

* **וְגַם לֹא יְאַחֵר.** עֵיֵן בְּמֶגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י׳ בְּמַה שֶּׁכָּתַב מִשָּׁם מִנְהָג הַקַּדְמוֹנִים, וְלֹא הִצְטַדַּקְתִּיו מִשּׁוּם דְּהַיּוֹם אֵין שָׁיֵךְ זֶה דְּהֵם הָיוּ יְהִירִים לוֹמַר בָּרוּכוּ הָרְבֵּה קֹדֶם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, שֶׁבָּזֶה הוּא קַבָּלַת שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁבְּמֻנָּח נוֹהֲגִין לוֹמַר לְכוּ נְרַנְּנָה וּלְכָה דּוֹדִי, כִּי אֲפִלּוּ בְּחֹל הָיָה מִנְהָגָם לְהִתְפַּלֵּל מִבְעוֹד יוֹם וְכַנַּ״ל בְּסִימָן רל״ג (ס״א), וְהָעֶרֶב הָיוּ זְהִירִים לְהַדְלִיק קֹדֶם לָזֶה, וּמִנְּחָה הָיוּ מַקְדִּימִים קֹדֶם לִזְמַן הַדְּלָקָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּהַיּוֹם דְּדֶרֶךְ הָאֲנָשִׁים לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ עִם דְּמוּדְמֵי חַמָּה [עַיֵן בְּרָכוֹת כ״ט עַמּוּד ב׳ וּלְעֵיל בְּסִימָן רל״ג בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה דהיינו)] בְּוַדַּאי צְרִיכָה הָאִשָּׁה לְהַדְלִיק מִקֹּדֶם וְלֹא תַּמְתִּין עַד שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ הָעָם מִנְחָה, [ב]וּלְפָלֶא עַל הַבֵּאוּר הַיטֵב (סק״ח) שֶׁהִצְטַדֵּק דָּבָר זֶה, אִם לֹא שֶׁנֹּאמַר דְּגַם בְּזִמְנוֹ הָיוּ נוֹהֲגִין לְהִתְפַּלֵּל בָּרוּכוּ מִבְעוֹד יוֹם גָּדוֹל, וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַב לְעֵיל בְּסִימָן רס״א סָעִיף קָטָן ו׳ גַּם בְּאֹפֶן זֶה לֹא יְצִירִי דְּבָרִיו:

* **לְכַתְּחִלָּה.** עֵיֵן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ט). **וְעֵיֵן בְּסִימָן רס״א בְּמֶגֵן אַבְרָהָם** (סק״ט) **שֶׁהֵבִיא בָּשֵׂם הַבַּ״ח** (סק״ב) **דְּיֵשׁ לְחֹשׁ לִדְעַת ה״ר אֱלִיעֶזֶר מִמֵּיץ** (סי׳ רעד) **וּלְקָרֹשׁ עַצְמוֹ מִמְּלָאכָה שְׁתֵּי שָׁעוֹת קֹדֶם הַלַּיְלָה וּמִשְׁמַע מִנֵּיהּ דְּלֹא חָשַׁשׁ לְדִעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁפָּסַק דְּלֹא יְקַדִּים יוֹתֵר מִשָּׁעָה וּרְבִיעַ. וּלְמַעֲשֶׂה בְּוַדַּאי יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל הַבַּ״ח וְהַמֻּנָּח אַבְרָהָם דְּיוֹכֵל לְקַבֵּל עָלָיו שַׁבָּת שְׁתֵּי שָׁעוֹת קֹדֶם הַלַּיְלָה,** דְּאַף דִּסְתָם הֲרַמ״א וְלֹא חָלַק עַל הַמְחַבֵּר, בְּסִימָן רס״א סָעִיף א׳ בְּהַגָּ״ה הֶעְתִּיק שָׁם בְּשֵׁם מֹהֲרַ״י וֵיל עַיֵן שָׁם, מִשְׁמַע דְּסִבְרָא לֵיהּ דְּעַל שְׁתֵּי שָׁעוֹת קֹדֶם הַלַּיְלָה חָלָה הַקַּבָּלָה, וּבִפְרָט דְּדַעַת הַלְבוּשׁ וְהַגְרָ״א הַנַּ״ל (ס״ק יט) [וְעוֹד פּוֹסְקִים שֶׁקָּיְמֵי בְּשִׁיטָתֵיהוּ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן רל״ג בְּבֵאוּר הֲלָכָה] דְּפֶלֶג הַמִּנְחָה הוּא שָׁעָה וּרְבִיעַ קֹדֶם הַשְּׁקִיעָה. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּפִרְי מְגַדִּים (א״א סק״י) בְּצִנְעָנוּ שֶׁהֶעְתִּיק גַּם כֵּן אֶת דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם הַנַּ״ל לְדִינָא:

* **מִבְּעוֹד וְכוּ׳.** עֵיֵן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״כ) וְהוּא מַחֲדוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אַיְיגֶר. וְאַף שֶׁבַּעַל דֶּרֶךְ הַחַיִּים (זמן הדלקת הנר וקבלת שבת ס״ג) לֹא כָּתַב כֵּן, [ג]מִכָּל מָקוֹם מִסְתַּבֵּר טַעְמָא דְּהָגָאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אַיְיגֶר, דְּלֹא יְקַדִּים הַיְנוּ רַק לְכַתְּחִלָּה דְּזִמְיָא

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו״ע הרב מחשב את היום מעלות השחר עד צה״כ, ובסידורו מהנץ החמה עד השקיעה. **ב]** ובשו״ע הרב (ס״ו) הביא ג״כ מנהג הקדמונים. **ג]** ובשו״ע הרב (ס״ו) כתב: ואם הדליק הנר בעוד היום גדול ולא קיבל עליו שבת מיד צריך לכבותו ולחזור ולהדליקו לצורך שבת, כדי שתהא ההדלקה עצמה ניכרת שהיא לכבוד השבת. ומשמע כהדרך החיים.

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ט הַתּוֹסָפוֹת בְּשַׁבָּת כ"ה (ע"ב ד"ה חוכה) וְהָרא"ש שָׁם (פ"כ סי' ח) וְהָרַמְב"ם בְּפֶרֶק ה' (ה"א) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים וְהָרי"ן (יא: ד"ה גמ') וְהָאֶשְׁכּוֹלוֹת (סי' רצה) וְרַב עַמְרָם (סדר שבתות) וּסְמ"ק (מצוה רעט) וְרַבִּי יְרוּחָם (נתיב יב ח"ב). י קְרָדְּכִי (שם) וְהַגָּהוֹת מֵיְמוֹנִי (שם אות א) בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי (*). כ שָׁם בְּתוֹסָפוֹת וְשׁוֹר בְּשֵׁם יֵשׁ אוֹמְרִים. ל מָרְדְּכִי שָׁם.

(*) בהגמ"י מבוא מברכות פ"ט ובציצה פ"ד, ולפנינו ליתא.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

אֵין הַנּוֹי דּוֹמֶה כְּלָל, וְהָעִקָּר בָּזֶה כָּל שֶׁהַדְּלִיקָה מִפְּלֵג הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה מִסְתָּמָא לְשֵׁם מִצְוַת שַׁבָּת הַדְּלָקָה וּבְרָכָה, וַאֲפִלּוּ אִם סָפֵק לָהּ אֵין צְרִיכָה לְהַדְלִיק נֵר בִּבְרָכָה, וְאִם מִסְפָּקָא אִם הַדְּלָקָה קֹדֶם פְּלֵג הַמִּנְחָה אוֹ אַחַר כָּךְ, יֵשׁ לָהּ לַחֲזֹר וּלְהַדְלִיק לְשֵׁם מִצְוָה בִּלֹא בְּרָכָה, וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה: ה [ט] כְּשֶׁיַּדְלִיק. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב (סק"ט). וְכָתַב בְּפָנִים מְאִירוֹת חֵלֶק א' סִימָן ס"ט שֶׁשְּׁעוּת הוּא בְּיָד הַנּוֹהֲגִים לַעֲשׂוֹת נֵר מְיֻחָד לְשַׁבָּת וּמַדְלִיקִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּמְבָרְכִין, וְהָנֵי בְּרָכָה לְבַטָּלָה, אִם לֹא שֶׁהִשְׁפִּיק לוֹ נֵר תְּחִלָּה עַד שֶׁיַּדְלִיק הוּא בְּבָרְכָה, דְּשַׁיָּךְ בָּזֶה שְׁלוֹם בַּיִת שֶׁלֹּא יִכְבּוּ מִשְּׁתַּחֲשֵׁךְ, וְאַחַר כָּךְ יַדְלִיק הַשַּׁמָּשׁ שֶׁאֵר הַנֵּרוֹת עַיֵּן שָׁם, וְכֵן כָּתַב בְּשוּ"ת מְקוֹם שְׁמוּאֵל סִימָן י"ח דְּאַף שֶׁיֵּשׁ קוֹנִין מִצְוַת הַדְלָקַת נֵרוֹת בְּמָמוֹן הַרְבֵּה מִכָּל מָקוֹם אֵין לְבָרֵךְ עַיֵּן שָׁם: [י] אַחַר הַדְּלָקָה. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב (סק"י). וּבְדִגּוּל מַרְבָּבָה הִסְכִּים לַהֲלָכָה דְּלֹא כְּהַגָּהַת אַבְרָהָם כִּיוָן שֶׁאֵין נֹסַח הַבְּרָכָה שָׁוֶה, שְׁבִשְׁבָּת אוֹמֶרֶת שֶׁל שַׁבָּת וּבְיוֹם טוֹב אוֹמֶרֶת שֶׁל יוֹם טוֹב לֹא שֵׁךְ לֹא פְּלִיג, וְלָכֵן אֵין רְאִיָּה מִסִּימָן קנ"ח (ס"א) דְּשָׁם בֵּן נָפַל הַבְּרָכָה, וְכֵן מַה שֶּׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת (סס"ה ז: ד"ה על השבלה) בְּטְבִילַת גֵּר כֵּן הוּא, וְסָיְמָא בָּזֶה שֶׁנִּרְאֶה לוֹ לְהוֹרוֹת כְּאִם הַגְּאוֹן דִּרְישָׁה וְהֵיא אִשָּׁה אֲשֶׁר אִשָּׁה לְבָזֶה בְּחָכְמָה עַיֵּן שָׁם, וְכֵן בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק"ד) הִסְכִּים לָזֶה מִשֵּׁם דְּכָפָּה פּוֹסְקִים רִאשׁוֹנִים סוֹבְרִים גַּם בְּטְבִילָה לְבָרֵךְ קֹדֶם, וְאַף שֶׁנּוֹהֲגִים עַל פִּי בַּעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת לְבָרֵךְ אַחַר כָּךְ, יֵשׁ לוֹמַר

בַּאֲר הַגּוֹלָה

ה * כְּשֶׁיַּדְלִיק יְבָרֵךְ. וְאִם נִסְתַּפְּקָה אִם בֵּרְכָה אוֹ לֹא אֵין צְרִיכָה לְבָרֵךְ דִּסְפֵק בְּרָכוֹת לְהַקֵּל, וְעוֹד דִּסְרָכָא נְקִטָא וְאִיתָא [נַחֲלַת שִׁבְעָה] (שו"ת סי' ח) וְדָרָךְ הַחַיִּים (דין זמן הדלקת הנר וקבלת שבת ס"ט)]. וְאִם יָדְעָה בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא בֵּרְכָה מִשֶּׁמַּע מֵאֵלִיָּה רַבָּה (סק"י) דַּיִּשׁ לְחַלֵּק לְבָרֵךְ כָּל זְמַן שֶׁהוּא שָׁעַת הַתֵּר לְהַדְלִיק וּכְהַגָּמַן אַבְרָהָם בְּסִימָן י"א דְּסוֹמֵךְ בְּדִיעֲבַד עַל מַהֲרַ"ש, אַךְ אִם הוּא זְמַן אִסּוּר כְּלֵיג עַל מַהֲרַ"ש:

* וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תר"י. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ס כה). וְעוֹד יֵשׁ לוֹמַר דְּכוֹנַת הַמְחַבֵּר לְהוֹרוֹת טַעַם עַל מָה דְּסָבִירָא לֵיהּ שֶׁאֵין לְבָרֵךְ, כִּי לְקַמָּן בְּסִימָן תר"י סָעִיף א' כָּתַב הַמְחַבֵּר דְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְהַדְלִיק מְדְלִיקִין וּמָקוֹם שֶׁלֹּא נָהֲגוּ לְהַדְלִיק אֵין מַדְלִיקִין, עַל כֵּן אַף דְּמִנְהָגֵנוּ הוּא לְהַדְלִיק אֲפִלּוּ הָכִי אֵין לְבָרֵךְ דְּאַמִּנְהָגֵנוּ לֹא מְבָרְכִין, וְזֶה הַטַּעַם אֵיתָא בְּבֵאוּר הַגְּרַ"א:

* אַחַר הַהַדְלָקָה. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ס כז). וְאִשָּׁה שֶׁמִּתְנִית שֶׁאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת שַׁבָּת בְּהַדְלָקָה, אוֹ אִישׁ דְּקַיְמָא לָן לְקַמָּן (סק"ס מב) דְּאֵין צָרִיךְ לְהַתְנוֹת, מִשְּׁמַע מִדָּרְכֵי הַחַיִּים (שם ס"ז) דַּאֲפִלּוּ הָכִי יִרְאָה יִרְאֶה וְאַחַר כָּךְ יְבָרֵךְ מִשּׁוּם דְּלֹא פְּלִיג וּכְדַעַת הַמְּגַן אַבְרָהָם (סק"ס יב), אֲבָל מִדִּבְרֵי הַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּחִדּוּשָׁיו וּמִדִּבְרֵי חַיֵּי אָדָם (חי"ב כלל ה סי"א) מוּכָח דְּבָזֶה יְבָרֵךְ וְאַחַר כָּךְ יַדְלִיק:

ו * בֶּחוּרִים וְכוּ'. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ס כח), כֵּן כָּתַב הָעוֹלַת שַׁבָּת (סק"ג) וְהַתּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק"ס סו) וְהַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ס יג) וְחַיֵּי אָדָם (שם ס"י) וּשְׁאָר אַחֲרוֹנִים. וּבְדָרְכֵי הַחַיִּים (שם ס"ד) מִשְׁמַע שֶׁהוּא מִפְּרָשׁ מִפְּשָׁט אֲבָל לֹא מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה, וְהָאֻמָּת עִם כָּל הַפּוֹסְקִים הַנַּ"ל, אֶחָד, כִּי כֵן דַּיֵּק לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לְהַמְעַיֵּן בּוֹ דְּדַוְקָא אִם הוּא אֵצֶל אִשְׁתּוֹ נִפְטָר בִּבְרָכָתָהּ. וְעוֹד כִּי מִקּוֹר הַדִּין הַזֶּה הוּא מִפְּרָקֵי מֹשֶׁה [שָׁם ס"כ רצד] בְּשֵׁם הַמַּהַרַ"ם, וְדִין זֶה הוּבָא בְּתַשְׁבֵּ"ץ קָטָן ס"ט [שָׁחִבְּרוּ רַבֵּנוּ שִׁמְשׁוֹן בַּר צַדּוֹק תַּלְמִיד מַהַרַ"ם] גַּם כֵּן בְּשֵׁם הַמַּהַרַ"ם, וְשָׁם מְבֹאָר בְּהַדָּיָא בְּכָל הַפּוֹסְקִים הַנַּ"ל. וְעַתָּה נִסְתַּיֵּר טַעַם סָעִיף זֶה וְסָעִיף קָטָן י"ד] וְהוּא, דְּכִשְׁיֵשׁ לְאִישׁ כַּמָּה חֲדָרִים צָרִיךְ לְהַדְלִיק בְּכָל הַחֲדָרִים מִשּׁוּם שְׁלוֹם בַּיִת, עַל כֵּן אִם הוּא

בְּאוּר הֲלָכָה

ה (ס) מַהַרַ"ם בְּשֵׁם מַהַרַ"מ (הרי"ד בהגהות מנהגים אות כה): (סא) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (סב) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"י) וּפְרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק יא): (סג) חִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר, וְכֵן מוּכָח בְּדִרְכֵי הַחַיִּים (דין זמן הדלקת הנר וקבלת שבת ס"ט) דְּסוֹבֵר כֵּן דִּילֵהּ בְּמָגֵן אַבְרָהָם דְּסוֹמֵךְ בְּדִיעֲבַד עַל מַהַרַ"ש הַנַּ"ל: (ל) הַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר וְכֵן מוּכָח מֵאֵלִיָּה רַבָּה (שם) וּפְרִי מְגַדִּים (א"א שם): (לא) אֵלִיָּה רַבָּה (שם) וּפְרִי מְגַדִּים (שם). וְאַף דְּאֵלִיָּה רַבָּה מְנַמְּנֵם שָׁם קֻשְׁיָא דְּזֶה דְּאַפְשָׁר דְּהוּא בְּכָלַל לֹא יְקַדֵּים, מִכָּל מָקוֹם לְפִי מַה שֶּׁהִסְכִּימוּ הַפּוֹסְקִים דְּהַנּוֹהֲגִים לְקַבֵּל שַׁבָּת שְׁתֵּי שָׁעוֹת קֹדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים יָפֶה הֵם נוֹהֲגִים וְכֵן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים בְּסִימָן זֶה בְּסָעִיף קָטָן (ט') [י"], שׁוּב אֵין חֵשֶׁשׁ בָּזֶה. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל קֹדֶם הַלַּיְלָה: (לב) פְּרִי מְגַדִּים (שם): (לג) שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"י) וּבְחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּשֵׁם שְׁאֵילַת יַעֲבֵ"ץ (ח"א סי' ס"ו): (לד) חַיֵּי אָדָם בְּהֲלָכוֹת יוֹם טוֹב (כלל צה ס"י"ב): (לה) דְּגוּל מַרְבָּבָה וְרַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר וְשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (שם) וְחַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל ה ס"א):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִכָּל מָקוֹם בְּדִיעֲבַד שַׁפִּיר דָּמֵי, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה מבעוד): ה (כא) כְּשֶׁיַּדְלִיק. יֵשׁ אוֹמְרִים (ט) כְּשֶׁיֵּשׁ חֲפָּה בָּעָרֹב שַׁבָּת וּמְאַחֲרִין בָּהּ עַד אַחַר שֶׁקִּיעַת הַחַמָּה, וְהָאִשָּׁה אֵינָהּ רוֹצָה לְקַבֵּל שַׁבָּת לִפְנֵי הַחֲפָּה פֵּן תִּצְטָרֵךְ לַעֲשׂוֹת עוֹד אֵיזֶה דָּבָר הָאָסוּר בְּשַׁבָּת, עַל כֵּן תַּדְלִיק הַנֵּר בִּלֹא בְּרָכָה קֹדֶם הַחֲפָּה וְאַחַר כָּךְ בְּחַשְׁכָּה תִּפְרֹס יָדֶיהָ עַל הַנֵּרוֹת וּתְבָרֵךְ, אוֹ כְּשֶׁהוּא עֲדַיִן בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אַחַר הַחֲפָּה תֹּאמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי לְהַדְלִיק דִּלֹא גָּזְרוּ עַל שְׁבוּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת לְצֹרֶךְ מִצְוָה וְכַנַּ"ל בְּסִימָן רס"א (ס"א), וְהִיא תְּבָרֵךְ. (מ) אוְתָמְהוּ הָאַחֲרוֹנִים עַל זֶה דִּלֹא שַׁיָּךְ בָּרְכָה בְּדִלּוּקָה וְעוֹמֶדֶת, (מא) וּבְפֹרָט דְּעַתָּה הוּא זְמַן אִסּוּר לְהַדְלִיק וְאֵיךְ תֹּאמַר לְהַדְלִיק. (מב) וְעַל אֵידָךְ תַּקָּנָה דְּתֹאמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי לְהַדְלִיק גַּם כֵּן קָשֶׁה הָא אֵין שְׁלִיחוּת לְאֵינוֹ יְהוּדִי וְאִם כֵּן הִיא אֵינָהּ מַדְלֶקֶת וְאֵיךְ תְּבָרֵךְ, וַאֲפִלּוּ יִשְׂרָאֵל הַמְצַוֶּה לַחֲבֵרוֹ לְהַדְלִיק גַּם כֵּן דַּעַת הַדָּרֶךְ רַק הַמַּדְלִיק, כָּל שֶׁכֵּן בָּזֶה דְּהָאִשָּׁה לֹא יְבָרֵךְ אֶלָּא אִם כֵּן הִיא עֲצָהּ אַחֶרֶת לָזֶה דְּהַיְנוּ לְפִי מַה דְּקַיְמָא לָן לְקַמָּן (ס"י) דְּיכוֹלָה לְבָרֵךְ וּלְהַתְנוֹת, עַל כָּל פָּנִים בִּלְצָרֵךְ, שֶׁאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת שַׁבָּת בַּהַדְלָקָה, הָכִי נָמֵי בְּעִנְיָנֵנוּ הָוֵי לְצָרֵךְ וְתַדְלִיק וּתְבָרֵךְ קֹדֶם שֶׁהוֹלְכַת לַחֲפָּה וְתַתְנֶה, (מג) וְהוּא הַדִּין נָמֵי בְּאִשָּׁה שֶׁחָל לֵיל טְבִילָתָהּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת [ג] תַּדְלִיק וּתְבָרֵךְ קֹדֶם הֲלִיכָתָהּ לְבֵית הַטְּבִילָה, [ג] וְתַתְנֶה שֶׁאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת שַׁבָּת עַד אַחַר רְחִיצָה וַחֲפִיפָה: (כב) לְהַדְלִיק נֵר. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּדְלִיק כַּמָּה נֵרוֹת (נ) טוֹב יוֹתֵר שֶׁיֹּאמַר נֵר, כִּי עִקַּר הַחִיּוּב הוּא נֵר אֶחָד: (כג) גַּם בְּיוֹם טוֹב וְכוּ'. וְאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ זְמַן (נא) עַל הַדְלָקָה, מִיהוּ בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְבָרֵךְ אֲבָרֵהֶם (ס"ק יב) דִּלֹא פְּלִיג, (נב) [ד] אֲבָל הָרַבֵּה אַחֲרוֹנִים סְבִירָא לְהוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ מִתְּחִלָּה: ו (כח) בֶּחוּרִים. הַיְנוּ אֵין לְמָחוֹת בְּיָדָן: (כד) נֵר שֶׁל יוֹם טוֹב. וְאִם חָל יוֹם טוֹב בְּשַׁבָּת וְשֶׁל יוֹם טוֹב: (כה) וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תר"י. דְּמֵבִיא שָׁם הַמְחַבֵּר דַּעַת הַפּוֹסֵק הַמַּצְרִיךְ לְבָרֵךְ, דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּגַם יוֹם הַכִּפּוּרִים אַף שֶׁאֵין בּוֹ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְאֵין שַׁיָּךְ עֲלָיו מִצְוַת עֹנֶג אֲפִלּוּ הָכִי שַׁיָּךְ בּוֹ מִשּׁוּם שְׁלוֹם בַּיִת: (כו) לְקַמָּן הַהַדְלָקָה. כְּשֶׁאָר כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁמְּבָרְכִין עֲלֵיהֶן עוֹבֵר לַעֲשִׂיָּתָן: (כז) אַחַר הַהַדְלָקָה. סְבִירָא לֵיהּ דְּאִם תִּבְרַךְ הָוֵי כְּאִלּוּ קִבְּלָה לְשַׁבָּת בְּפֵרוּשׁ וְשׁוּב אֲסוּרָה לְהַדְלִיק, וְאִם כֵּן בְּיוֹם טוֹב דִּלֹא שַׁיָּךְ עֲלְמָא תְּבָרֵךְ וְאַחַר כָּךְ תַּדְלִיק. וְדַעַת הַמְּגַן אַבְרָהָם (ס"ק יב) דִּלֹא פְּלִיג, (נה) [ד] אֲבָל הָרַבֵּה אַחֲרוֹנִים סְבִירָא לְהוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ מִתְּחִלָּה: ו (כח) בֶּחוּרִים. הַיְנוּ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

מִקּוֹם לְפִי מַה שֶּׁהִסְכִּימוּ הַפּוֹסְקִים דְּהַנּוֹהֲגִים לְקַבֵּל שַׁבָּת שְׁתֵּי שָׁעוֹת קֹדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים יָפֶה הֵם נוֹהֲגִים וְכֵן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים בְּסִימָן זֶה בְּסָעִיף קָטָן (ט') [י"], שׁוּב אֵין חֵשֶׁשׁ בָּזֶה. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל קֹדֶם הַלַּיְלָה: (לב) פְּרִי מְגַדִּים (שם): (לג) שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"י) וּבְחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּשֵׁם שְׁאֵילַת יַעֲבֵ"ץ (ח"א סי' ס"ו): (לד) חַיֵּי אָדָם בְּהֲלָכוֹת יוֹם טוֹב (כלל צה ס"י"ב): (לה) דְּגוּל מַרְבָּבָה וְרַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר וְשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (שם) וְחַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל ה ס"א):

[ד] יקוטי דברי הרב: א] והרב כתב (במכתב שהובא בשו"ת סוף סי' רסא): ואם יהיה איזה אונס ח"ו שלא תוכל למהר להדליק עד שקיעת החמה אזי תצוה לנכרי להדליק נרות של שבת והיא תברך עליהם הברכה. והאריך בזה בסעיף י"א ובקו"א סק"ג. ב] ובשו"ע הרב (סי"א) כתב: מדליקין נרות שלהן בין חפיפה לטבילה בבית הכנסת של נשים אם הוא סמוך לבית הטבילה, והשמש משתמש שם שום דבר מצרכי אכילה לאור נרותיה, וכ"ש אם היא עצמה יכולה להשתמש שם שום דבר שתהנה בו בלילה לצורך אכילה וכו', ומ"מ יותר טוב שבליל טבילה ידליק הבעל ויברך, או תלך בין חפיפה לטבילה לביתה להדליק שם, וכ"ש אם אפשר שתחוך בביתה שזה יותר טוב, ואם אי אפשר בכל אלה תדליק ותברך קודם לכתה לבית הטבילה, ותתנה שאינה מקבלת שבת בהדלקה זו. ג] ובשו"ע הרב (סי"א) כתב: ומ"מ אין לה להתנות תנאי זה אא"כ הבעל יקבל עליו שבת מיד סמוך להדלקתה, עי"ש עוד. ד] ובשו"ע הרב (סי"ח) כתב שביו"ט תברך אחר ההדלקה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah